

Utbildningspolitik för en värld i rörelse

*Centerstudenters motion
till partistämman 2017*

Centerstudenter

Utbildningspolitik för en värld i rörelse

Inledning

Eftergymnasial utbildning är en livsavgörande investering för människor runtom i världen. Genom att investera i kunskap, bildning och utveckling av färdigheter stärker människor sig själva, sin kunskap och sina framtidsutsikter.

Centerstudenter har som mål att Sveriges universitet och högskolor ska hålla världsklass och kunna svara mot framtida utmaningar. En värld i rörelse, där nya människor kommer till Sverige för att skapa sig nya liv, kräver en stark svensk integrationspolitik med drivkrafter till jobb och nya vägar in i samhället. Då behövs låga trösklar för att bli en del av samhället och för att trygga sin försörjning.

Att skapa nya jobb genom eftergymnasiala utbildningar sker inte bäst genom en akademi med låga krav och en ständig ökning av platserna på landets universitet och högskolor. Centerstudenter identifierar istället yrkeshögskolan som en viktig källa till fler jobb och vill se en avakademisering av många av de utbildningar som idag ges inom ramen för akademiska utbildningar men som är yrkesprofilerade.

Centerstudenter ser att alla utbildningsvägar behöver stärkas utifrån sina förutsättningar, eftersom alla utbildningar behövs.

Alla utbildningsvägar behövs

Centerstudenter vill att svenska lärosäten ska vara världsledande. Akademiska utbildningar har sin stora styrka i att de är få. Fokus på genomströmning måste upphöra till förmån för fokus på kvalitet.

Akademiska utbildningar står under högt tryck. Det finns uppenbara kvalitetsproblem på lärosäten i hela landet. Det stora fokuset på kvantitet och att så många studenter som möjligt ska genomströmma och godkännas har drabbat kvaliteten på utbildningarna negativt. Vi behöver satsa mer på kvalitet än på kvantitet inom de akademiska utbildningarna.

Utöver den generella rätten att utfärda doktorsexamen är det i dag mycket otydligt vad som är skillnaderna mellan landets högskolor och universitet i utbildningskvalitet. Det har inneburit att universitet snarare fått en statusmarkör än en kvalitetsstämpel, och även låtit politiskt godtycke ligga till grund för att höja vissa lärosätens prestige. Ett aktuellt exempel är Malmö högskola, som regeringen beslutat ska få kalla sig universitet. För att undvika godtycke bör skillnaden mellan universitet och högskolor tydliggöras.

Samtidigt ser vi hur yrkeshögskolan (YH) levererar goda resultat. Näringslivet och kopplingen till arbetsmarknaden har ett stort inflytande över utbildningarna vilket är en stor styrka. Genom YH kan vi planera jobb och utbildning: det är den enda utbildningsform i Sverige vars uttalade syfte är att tillfredsställa arbetslivets behov av kompetens. Yrkesutbildningarna leder till jobb, men också andra eftersträvarvärda resultat. Inom forskningen finns starka belägg

för att YH bidrar till högre produktivitet och leder till att människor får god löneutveckling och mindre sjukfrånvaro.

Många utbildningar som i dag räknas som akademiska är i behov av en bättre arbetsmarknadskoppling och samverkan med näringslivet. Dessa borde i mycket större utsträckning kunna ges på yrkeshögskolan. Exempel på utbildningar som skulle kunna finnas i större skala på yrkeshögskolan är: ekonomiassistenter, handläggare i offentlig sektor, apputvecklare, journalister, kommunikatörer, kostrådgivare, fritidspedagoger, socionomer, förskollärare och högskoleingenjörer. Det är också viktigt att underlätta övergången mellan yrkeshögskola och akademiska högskolor.

Akademiska lärosäten beviljas i dag mer än tio gånger så höga anslag som yrkeshögskolan. Centerstudenter vill avakademisera utbildningar och stärka yrkeshögskolan genom att rikta om resurser från akademien. Ett problem för yrkeshögskolorna är att de inte ges möjligheter att byggas upp långsiktigt då de endast garanteras verksamhet två år i taget. Yrkesutbildningar bör ges förutsättningar att bygga upp en tydlig och långsiktig verksamhet och nå hög status. Det måste därför bli enklare att etablera, planera och driva yrkesutbildningar.

I dag äger inte lärosätena sina egna lokaler, vilket är ett stort problem för universitetens och högskolornas autonomi. Oansvarig ekonomisk politik från regeringen har bland annat inneburit att pengar har plockats ur Akademiska hus för att finansiera sådant som inte har någonting med högre utbildning att göra. Vi vill istället att lokalerna ska återföras till lärosätena.

Därför yrkar Centerstudenter att:

- Centerpartiet ska verka för att kraven för att upphöja högskolor till universitet skärps och tydliggörs.
- Centerpartiet ska verka för att Malmö högskola inte ges universitetsstatus.
- Centerpartiet ska verka för att utbyggnaden av högskolan upphör.
- Centerpartiet ska verka för att antalet akademiska utbildningar kraftigt minskas till förmån för utbildning med inriktning på konkreta yrken av mindre akademisk karaktär i större utsträckning ska kunna ges på yrkeshögskolan.
- Centerpartiet värnar det livslånga lärandet genom att verka för att högskolor ska kunna validera yrkeshögskola och annan erfarenhet i högre grad.
- Centerpartiet ska verka för att resurser som idag går till högskolor och universitet riktas om till yrkeshögskolan.
- Centerpartiet ska verka för att en fri etableringsrätt för yrkeshögskolor införs i hela landet
- Centerpartiet ska verka för att yrkeshögskolan ges förutsättningar att verka mer långsiktigt genom förlängda tillståndsperioder och möjlighet att själva utforma sina program.

- Centerpartiet ska verka för att lägga ner Akademiska hus och återföra lokalerna till lärosätena.

Högre kvalitet i högre utbildning

Kvalitet och tillgänglighet ska vara ledord för den svenska utbildningspolitiken. Alla elever ska veta vilka utbildningar och möjligheter som den högre utbildningen erbjuder. Vi måste stärka kvalitetsutvärderingen och förse studenterna med relevant information för att stärka konkurrensen och möjliggöra för studenter även från studieovana hem att göra informerade val. Det är för oss självklart att framtida höginkomsttagare ska kunna ta studielån, men att låginkomsttagare ska finansiera bidrag till studenter är inte rimligt. Därför vill vi göra om CSN till enbart studielån.

För att kvaliteten i högre utbildning ska stärkas måste resurstilldelningssystemet förändras. I dag skapar det incitament att sänka kraven och godkänna fler, istället för att lära ut så mycket som möjligt, sporra studenterna att anstränga sig mer och ställa hårda krav för godkännande. Resurserna till lärosätena bör göras om så att det enbart baseras på antalet studenter och kvalitet i utbildningen, istället för genomströmning. I praktiken innebär detta att pengarna som fördelas efter antalet godkända elever i anslagen (HÅP) avskaffas.

Därför yrkar Centerstudenter att:

- Centerpartiet ska verka för att kvalitetsutvärderingen ska bygga på en extern kvalitetskontroll.
- Centerpartiet ska verka för att lärosätena ska utvärderas på ett transparent sätt så att studenter kan se och jämföra sådant som arbetsmarknadsstatistik, antal lärarledda timmar och tidigare studenters åsikter för olika program och lärosäten.
- Centerpartiet ska verka för att resurstilldelningssystemet görs om så att det enbart baseras på antalet studenter och kvalitet i utbildningen, istället för genomströmningen.
- Centerpartiet ska verka för att alla kurser ska ha en tydligt beskriven lägstanivå för betyget godkänt, och att detta ska följas upp av externa kvalitetsgranskare.
- Centerpartiet ska verka för att studenten ska examineras direkt mot kursmål vid tentamina.
- Centerpartiet ska verka för att bidragsdelen i CSN görs om till studielån.

En offensiv forskningspolitik

Forskningen är en grundläggande faktor för att Sverige ska vara framgångsrikt och att högkvalificerade företag ska kunna vara konkurrenskraftiga. Det fungerar bäst om det är akademi i samverkan med näringsliv som styr innehållet i forskningen, inte om det är politiker som politiserar och styr. Därför borde basanslagen till forskning öka och riktade projekt minska. Kvalitetsaspekter som citeringar och andra mätbara faktorer ska ha större betydelse, men anslag ska också kunna delas ut utifrån innovationstävlingar.

Starka förutsättningar för forskning går också hand i hand med högkvalitativ högre utbildning. Våra forskare utgör grunden för en kvalitativ högre utbildning och också för att samhället når nya framsteg. Kompetensförsörjning och tillgång till data är vitalt. Det är viktigt att det finns många möjliga karriärvägar i akademien. De olika möjligheterna som finns att finansiera doktorander måste värnas, och parallella karriärvägar till forskarens med inriktning på undervisning bör införas. I dag är mycket data från SCB och andra myndigheter oskäligt dyr och alltför hårt begränsat. Det innebär att forskningen blir dyrare och sämre än den skulle kunna vara.

Att svensk forskning håller hög klass är viktigt för både svensk utbildning och svenskt näringsliv. För att Sverige ska vara en ledande forskningsnation krävs det att utbildning från grundskola till universitet håller hög nivå och vågar satsa på unga begåvningar och tidigt ge nivåanpassad utbildning till elever och studenter som uppvisar fallenhet för ett eller flera ämnen.

Därför yrkar Centerstudenter att:

- Centerpartiet ska verka för att anslagen till forskningen avpolitiserats genom att politiserade stöd till specifika målområden avskaffas.
- Centerpartiet ska verka för att andelen av basanslagen till forskning som fördelas utifrån kvalitetsaspekter ökar.
- Centerpartiet ska verka för att försök med innovationstävlingar påbörjas som ett komplement till andra forskningsanslag.
- Centerpartiet ska verka för att en parallell karriärväg till forskarens med inriktning på undervisning införas.
- Centerpartiet ska verka för att det i högskoleförordningen införs möjlighet att anställa personer som universitetslärare, utan krav på forskning.
- Centerpartiet ska verka för att de olika möjligheterna som finns för att finansiera doktorander behålls.
- Centerpartiet ska verka för att karriärvägarna på högskolan förtydligas, utan att lärosätenas rätt att bestämma över sin egna verksamhet inskränks.
- Centerpartiet ska verka för att tillgången till statistik från SCB och andra myndigheter ses över i syfte att kraftigt sänka priserna och öka tillgängligheten för forskare.
- Centerpartiet ska verka för att säkra framtida forskningskompetens genom sträva efter att duktiga elever och studenter ges möjlighet att fortsätta utvecklas i sin egen takt i grundskolan, gymnasiet och högskolan.
- Centerpartiet ska verka för att satsningen på elitklasser i akademiska ämnen fortsätter att byggas ut.
- Centerpartiet ska verka för att de statliga universiteten och högskolorna inrättar utbildningar på avancerad nivå med inriktning på forskning.

Gränslös högre utbildning

Sverige måste klara det internationella trycket och kunna locka till sig kompetens från andra länder. I dag fastnar utomeuropeiska studenter ofta i långa handläggningstider och i alltför många fall utvisas studenter mitt under sin studietid. Dessutom kan Sverige stärka sina system. Samarbeten med andra länder och en anpassning till andra system är en viktig pusselbit i vårt utbildningssystem. Vi måste underlätta både för svenska studenter att studera utomlands och för utländska studenter att studera i Sverige.

Centerstudenter vill öppna upp för att fler aktörer ska kunna bedriva utbildning i Sverige. Det är ett steg för att få större mångfald, öppenhet och konkurrens bland lärosäten och skulle göra det möjligt för nya perspektiv, större valfrihet och bättre kvalitet i den högre utbildningen. I dag finns få formella hinder, men stora hinder i form av godtycke och osäkerhet. Det krävs formalisering av kraven och politisk vilja att få hit internationella lärosäten. Vi måste underlätta både för svenska lärosäten att etablera sig utomlands och för utländska lärosäten att etablera sig i Sverige.

Därför yrkar Centerstudenter att:

- Centerpartiet ska verka för att studentvisum ska ges för hela studieperioden för programstudenter.
- Centerpartiet ska verka för att studietiden ska räknas in i den tid som krävs för att få permanent uppehållstillstånd.
- Centerpartiet ska verka för att underlätta för svenska lärosäten att etablera sig utomlands.
- Centerpartiet ska verka för att underlätta för utländska lärosäten att etablera sig i Sverige.
- Centerpartiet ska verka för att det ska bli enklare att tillgodoräkna utlandsstudier som del av huvudämne i examen.
- Centerpartiet ska verka för att utbytesstudier i högre utsträckning blir en del av utbildningen, där kurserna tillgodoräknas inom det ordinarie kursutbudet.

